

Els Cisa de Premià

Miquel Estruch Traité

*Membre de la Societat Catalana de
Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia,
Vexil·lologia i Nobiliària*

Resum: Aquest article presenta l'estudi genealògic d'una família de Premià de Dalt, al Baix Maresme, des de la formació del cognom i l'establiment del mas familiar, a finals del segle XII, fins a principis del segle XVII. S'hi fa especial atenció al fet de la continuïtat del cognom més enllà de les línies agnàtiques, directes o fins i tot genètiques i també sobre les circumstàncies en les quals s'esdevé el desdoblament del cognom principal en altres cognominacions secundàries. Es pretén demostrar com l'arrelament a la terra és un dels components principals en la força de continuïtat que trobem en alguns cognoms.

Paraules clau: Cisa, arrelament, Premià, Maresme, continuïtat.

Resumen: Este artículo presenta el Estudio genealógico de una familia de Premià de Dalt, en el Baix Maresme, desde la formación del apellido y el establecimiento del cortijo familiar, a finales del siglo XII, hasta principios del siglo XVII. Se presta especial atención al echo de la continuidad del apellido más allá de las líneas genéticas directas o incluso genéticas y también sobre las circunstancias en las cuales sucede el desdoblamiento del apellido principal en otros cognominaciones secundarias. Se pretende demostrar cómo el arrelamiento a la tierra es uno de los componentes principales en la fuerza de continuidad que encontraremos en algunos apellidos.

Palabras clave: Barnils, eclesiásticos, archivo, Masjoan, St. Quirze Safaja.

Abstact: This article presents the genealogical Study of Premià de Dalt's family, in the Baix Maresme, from the formation of the surname and the establishment of the familiar farmhouse, toward the end of the 12th century, up until the beginning of the 17th century. One pays particular attention to the beginning of the continuity of the surname beyond the direct genetic lineage or even genetics and also the circumstances in which the unfolding of the principal surname into other secondary surnames happens. We have tried to prove how the roots to the land is one of the principal components in the force of continuity that we will find in some surnames.

Key words: Barnils, ecclesiastics, file, Masjoan, St. Quirze Safaja..

Résumé: Cet article présente l'Étude généalogique d'une famille de Premià de Dalt, dans le Baix Maresme, depuis la formation du nom de famille et l'établissement de la ferme familiale, à la fin du XIIe siècle, jusqu'au début du XVIIe siècle. On fait spécialement attention aux fait de la continuité du nom de famille plus loin des lignes génétiques directes ou même génétiques et aussi aux circonstances dans lesquelles a lieu le dédoublement du nom de famille principal dans d'autres noms de famille secondaires. On essaye de prouver comment les racines à la terre sont l'un un facteur principal dans la force de continuité que nous trouverons dans quelques noms de famille.

Mots-clés: Barnils, des ecclésiastiques, un fichier, Masjoan, St. Quirze Safaja..

Introducció

Fig. 1 El Mas Cisa de Premià de Dalt

El meu amic i historiador Benet Oliva Ricós afirma en la seva col·laboració al Llibre “La Cisa, mil any d’història”¹, quan parla del mas i de la nissaga familiar dels Cisa: *“El tret més identificatiu, el símbol d’un mas, és el seu nom. Aquest l’identifica, i també la família i el patrimoni, es manté en el temps i esdevé la prova de la seva continuïtat històrica a través de l’hereu”*.

Quanta raó té en Benet quan afirma això! Tot i que jo hi afegiria, al final de la frase: *“...o la pubilla.”* Efectivament, el costum català ancestral de l’hereu i la pubilla han configurat, sobretot a pagès, unes referències cognominals estretament lligades al patrimoni i a l’heretat que a tots els genealogistes ens ha sorprès en algun moment o altre dels nostres inicis en aquesta disciplina i ens ha portat de bòlit en més d’una ocasió, fins que hem entès la lògica simple d’aquesta regla, amb les diferents variants locals.

La força del patrimoni és enorme i arrossega amb tot. És pels drets patrimonials, reals o teòrics, presents o de futur, que hom pretengui servir o mantenir per a una hipotètica successió a segona, tercera línia (o fins tot més enllà) que un cognom lligat patrimonialment a un mas prendrà rang de continuïtat. S’afegirà al cognom principal formant-ne un de compost o anirà traient el cap de tant en tant, com els ulls del Guadiana, en diferents documents de la vida d’un individu i dels seus descendents.

Els genealogistes amb un mínim d’experiència ja hem après a resseguir les nissagues tenint en compte aquest criteri. Gràcies a això, hem pogut continuar moltes recerques que semblaven haver arribat a un punt mort. No descobreixo res de nou, ja ho sé, però hi ha al Baix Maresme una perla extraordinària que porta aquesta llei successòria a un punt extrem. He de confessar que tinc un debilitat especial per aquesta línia d’avantpassats meus. Potser perquè ha estat un repte de recerca que m’ha costat molt de superar i perquè, al final, el resultat ha estat enormement gratificant. Deixeu-me, doncs, que us presenti la meva família CISA de Premià, amb qui tinc el gust de compartir uns quants segles d’història.

---

1. “La Cisa, mil anys d’història”- Editat el 1999 per la Comissió Pro mil·lenari de la Cisa. Obra compartida per E.Torres, R.Coll, P.Benito, V.Martínez, B.Oliva, J.Gómez i J.Balada. Col·lecció Costa de Llevant: Sèrie Major, número 1- ISBN: 84-95351-00-5.

Del topònim a l'andrònim

Abans de res cal dir que la Cisa és un indret a cavall dels termes municipals de Vilassar de Dalt i Premià de Dalt. Hi ha una capella dedicada a la Verge Maria que data del segle XI i que té molta devoció marinera al Maresme. Al costat per sota de la Capella hi ha el Mas Cisa, avui propietat de l'Ajuntament de Premià de Dalt, però fins no fa gaire encara en mans de la família Cisa. Per dessota d'aquest mas, més cap a llevant del terme de Premià de Dalt, just davant d'on avui desemboca la sortida de l'autopista a la carretera que duu a Vilassar, al costat de la Capella del Roser (Abans dita de Santa Anna i encara abans de Santa Anastàsia) hi trobem un altre Mas, avui anomenat Santa Anna i que abans havia estat el casal d'una altra branca dels Cisa, els Cisadevall.

Segons l'historiador Pere Benito, Cisa vol dir "partida" "dividida". Seria un derivat del mot llatí "scissa" (de "scindere" o "caedere") que s'aplicava a una peça de terra dividida entre dos termes. No obstant això, l'eminent filòleg Joan Coromines, rebutja aquesta etimologia i ens en proposa una altra. La que faria derivar el mot Cisa del pre-llatí "kiesa", que significa sitja, cova amb aigua. És a dir, un indret com el que es descriu en la llegenda de la Marededéu trobada de la Cisa, on la pageseta hi va trobar la imatge de la verge: La font de la Cisa.

En qualsevol cas, tant si es tracta d'una termenació partida com si es tracta d'un antic bassal, tenim que el mot Cisa és un topònim referit a una peça de terra determinada i ben localitzada, just a la línia divisòria dels termes de Vilassar i Premià.

L'any 1190, Guillem de Montornès i Peregrina i els seus fills establiren a Berenguer de Premià i a Pagesa, sa muller i a tots els seus fills i descendents l'alou que tenien prop de l'església de Santa Maria de la Cisa amb la finalitat d'edificar-hi un mas. En aquest pergami² es descriu perfectament les terres del mas Cisa i no hi ha cap dubte de es tracta de la seva fundació, tot i que el receptors ja hi tenien plantades algunes oliveres i altres conreus, segurament a resultes d'un establiment de terres anterior. Amb aquest nou establiment, Berenguer i Pagesa restaren obligats a construir-hi un mas i romandre-hi per explotar-lo tant ells com els seus descendents, que esdevindrien homes solius dels atorgants i dels seus descendents. Així, doncs, **Berenguer de Premià i Pagesa**, prengueren el seu cognom de l'indret i esdevingueren els geneaques de tots els Cisa posteriors i així ha pervingut fins avui, vuit-cents més tard.

Els primers temps (S.XIII i XIV)

No tenim més notícies d'aquesta família fins uns cent anys més tard, de quan el mas i les terres canvien de propietaris, tot i que la tinència segueix en mans dels habitants i explotadors dels mas, descendents (probablement besnéts) d'aquella parella, ara ja cognominats Cisa. El canvi de propietat es degué, per una banda, a una sentència del 14-7-1294³ que atorgà la propietat d'una part d'aquest alou a Pere d'Espiells, canonge de la Seu de Barcelona, que l'obtingué en pagament d'uns deutes que li havia contret l'anterior propietat. Per una altra banda, el 9-9-1295⁴, la mateixa propietària, Berenguera de Villalonga, venia la resta de la finca

-
2. Pergami 4-93-27, que es conserva a l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona, que correspon a l'establiment del Mas Cisa.(1190)
  3. ACB- pergami 4-93-29
  4. ACB- Pergami 4-93-16 i 4-93-4

Els Cisa de Premià

i el mas a un altre canonge, Pere d'Alfou. En el testament d'ambdós canonges⁵, fan donació, entre d'altres, d'aquestes propietats a la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona.

Es tracta de:

Jaume Cisa i la seva muller *Elionor*, els quals varen rebre comunicació el mes de juliol de 1294, per boca del notari de Barcelona Jaume Prat de la sentència que atorgava la propietat del mas a Pere d'Espiells.

A la generació següent hi trobem un altre conflicte, aquesta vegada entre el Senyor de Vilassar, Berenguer de Sant Vicenç, i els administradors de la Pia Almoïna. El plet es resol el 18-8-1314 dividint la peça en dues entre els Senyors de Vilassar i la Pia Almoïna. Un any més tard, Berenguer de Sant Vicenç i la seva muller Saurina, juntament amb el seu fill Francesc i la muller d'aquell, Alamanda, venien la seva part a la Pia Almoïna. Finalment, el 1318⁶, trobem el probable fill i hereu de Jaume Cisa, en **Bernat Cisa**, que pagaria 200 sous per adquirir en emfiteusi la totalitat de la peça de mans de la Pia Almoïna i s'assegurava així la tinença de tota la peça i el mas.

D'aquesta primera època dels CISA (*segles XII a XIV*) en tenim aquest probable arbre trencat:

I- Berenguer de Premià, casat amb **Pagesa**. Establiren el Mas Cisa el 1190.

II-NN Cisa

III-NN Cisa

IV-Jaume Cisa, *casat amb Elionor* (documentats el 1294). El seu fill.

V-Bernat Cisa, (documentat el 1318).

Seguint el fil, he pogut trobar algunes referències indirectes a través de testaments i capítols matrimonials d'altres famílies que emparenten amb els Cisa, que m'han permès de reconstruir alguna hipòtesi versemblant per a la següent generació, que fa de pont amb la resta de la nissaga que arrenca, ja completa, fins avui dia.

VI-NN Cisa Primer havia pensat que podria tractar-se de **Pere Cisa**, germà de Sància D'Aulovara, primera muller de Joan d'Aulovara, la qual en el seu testament de 24-8-1375 fet a Vilassar⁷ l'anomena marmessor. Tanmateix, en el testament⁸ de Joan d'Aulovara del 22-8-1422 fa hereu universal n'Antoni Parera, fill de la seva germana Elisenda i els substitueix per aquest ordre: En Julià, en Joan Cisa i en Jaume Cisa.

Aquest Pere Cisa ens apareix el 8 de juny de 1376, com a testimoni dels Capítols Matrimonials⁹ entre Bernat Riquer de Premià i Guillemona, filla de Pere Botey de Premià. Torna a aparèixer l'1 d'abril de 1380, com a testimoni de la devolució del dot¹⁰ de la difunta Sància, muller de Joan d'Aulovara, que dit Joan fa al nebot de la muller difunta, Bernat Riquer de Premià. Encara el tornem a trobar fent de testimoni

---

5. ACB-PA-testaments 15,18; 15,18a i 2, 152

6. ACB- Pergamí 4-93-30; ACB pergamí 4-93-17

7. APSGV- Manual 3, foli 12v

8. APSGV- Manual 3, foli 136

9. APSGV- Manual 4, foli 1r

10. APSGV-Manual 4, foli 117v

juntament amb Bernat Riquer, en la venda d'una peça de terra que Bernat Figueres, hereu del mas Andreu de Premià fa el 2 de gener de 1381 a Pere Botey de Premià.

De tot això, constato els següents fets:

- 1- Joan D'Aulovara havia estat casat amb Sància Cisa, germana de Pere Cisa. (*En el testament de Sància d'Aulovara hi fa marmessor a Petrum Cisa, fratrem meum*)
- 2- Bernat Riquer era nebot de Sància Cisa (*i, per tant, també de Pere, que fa de testimoni en diversos actes del seu nebot*) i en rep la devolució del dot, això vol dir que n'era nebot carnal, hereu de Can Riquer de Premià. (*Hi ha diverses èpoques al Manual 4 de l'arxiu de Vilassar que així ho constaten*).
- 3- Bernat Riquer estava casat amb Guillemona Botey, filla de Pere Botey que, segons tot indica, pels molts censals morts que té comprats, es tractava d'un dels pagesos més rics de la comarca. Van fer capítols matrimonials el 8-6-1376¹¹
- 4- Constança Aymerich, segona muller de Joan d'Aulovara morí el 8 de setembre de 1376¹², un any més tard que la primera dona. En el seu testament fa hereu el seu fill i el substitueix pel seu pare. El marit no n'és el marmessor i només hi figura com a testimoni. Vol dir que s'havia casat en segones noces amb en d'Aulovara i ja tenia un fill del primer matrimoni.
- 5- Joan D'Aulovara testa 47 anys més tard que la seva primera muller. No el va sobreviure cap fill ni cap nét atès que fa hereus els cunyats i nebots. Ja no menciona el cunyat Pere Cisa, que el deuria haver premort, en canvi sí que menciona, com a darrers hereus, substituïnt n'Antoni Parera i en Julià, a dos Cisa, en Joan i en Jaume.

De tot plegat dedueixo el següent:

- A. Sància Cisa, primera muller de Joan d'Aulovara, germana de Pere Cisa, mor jove, en estat, i sense fills el 1375.
- B. El germà de Sància, Pere Cisa, tampoc deuria ser massa gran el 1375. En canvi, dos anys abans, el 1373, tenim el CM de l'hereu Cisa, en Bernat, amb Sància Julià, filla de Bernat Julià. Per tant, Bernat Cisa, no pot ser ni fill ni pare de Pere Cisa, ja que deuriem tenir una edat semblant. Tenint en compte que aporta el Mas Cisa en els seus CM, vol dir que era l'hereu. Així doncs, el germà gran? Essent així tindriem tres germans Cisa, En Bernat, en Pere i la Sància. Però hi ha d'haver una quarta germana, la gran de tots, que és la mare d'en Bernat Riquer que fa CM el 1376. Això vol dir que aquest nebot i la seva tia no es duïen gaire anys.
- C. Joan d'Aulovara no té fills que els sobrevisquin i mor ja vell, el 1422. Els dos Cisa que fa darrers hereus, deuen ser nebots de la seva primera muller. Bernat Cisa, té un fill, l'hereu, que també es diu Bernat i un altre que es diu Joan, que fa de testimoni en un document de 1399, de redempció d'un censal. Probablement es deu tractar del mateix Joan, tercer hereu de Joan d'Aulovara.
- D. Només hi ha una cosa que no em lliga gaire: Per quina raó, la devolució del dot de la difunta Sància Cisa, muller de Joan D'aulovara, va a parar a mans de Bernat Riquer i no a mans de l'hereu Cisa? Fins i tot i ha l'altre Cisa, en Pere (aquest perfectament comprovat com a germà i marmessor de la difunta) que fa de testimoni de les èpoques d'aquestes devolucions. És estrany i deixa la recerca oberta.

---

11. APSGV-Manual 4, foli 1r

12. APSGV-Manual 3, foli 16

Els Cisa de Premià

De totes maneres, faig aquesta conclusió provisional:

VI-NN Cisa. Els seus fills:

- 1- NN Cisa, casada amb l'hereu del mas Riquer. El seu fill:
  - 1.1- Bernat Riquer Cisa, que fa CM a Vilassar el 8-6-1376 amb Guillemona Botey, filla de Pere Botey, de Premià.
- 2- **Bernat**, l'hereu que segueix, nascut v1345. A partir d'ell i, de moment, seguiré la numeració des de **I**, atès que arrenca la genealogia seguida i contínua que arriba fins avui. Si es poguessin comprovar amb tota certitud totes les línies que he descrit suara, la seva generació correcta seria la **VII**.
- 3- Pere
- 4- Sància Cisa, muller de Joan d'Aulovara, que mor el 29 d'agost de 1375 i, en el seu testament¹³ fa hereu el prenyat que duu al ventre, si viu.
  - 4.1- Antoni d'Aulovara Cisa, que fou declarat hereu de la seva àvia paterna, Guillemona, en el seu testament¹⁴ de 24 d'agost de 1377. Deuria morir jove ja que no se'n sap res més, ni apareix en el testament del seu pare.

Seguint, doncs, el fil de la nissaga, ara ja tota contínua, entrem a la segona època dels Cisa, que jo anomeno l'època dels Bernats, a causa de la reiteració d'aquest nom entre els hereus, que m'ha donat una feinada d'identificació que ni us explico! Arranquem amb el primer Bernat, el qual havíem deixat com a probable setena generació i que, de moment, tinc com a genearca de tots les Cisa. De tots? Aquí està la gràcia i aviat ho veurem.

Segona època: Els Bernats (S. XIV i XV)

I. Bernat Cisa, pagès de Premià, fa capítols matrimonials¹⁵ a Vilassar, datats el 23 de març de 1373 amb **Sància Julià Flor**, que aporta 70 lliures de dot, filla de **Bernat Julià** de Vilassar i de **Francesca Flor**. De la seva mare Francesca en tenim el testament¹⁶ datat al 21 de maig de 1375, en el qual fa hereu al seu fill Salvador Julià. Els pares de Bernat Julià foren en **Pere Julià**, i **Francesca**, que testà a Vilassar el 28 de novembre de 1389 i féu hereu el nét Salvador Julià i algunes deixes entre les quals, a la seva néta **na Cisa**. Va morir el 12 de desembre de 1389. Francesca Flor era germana de Bernat Flor, àlies Marquès, de Vilassar, marit de la pubilla del mas Marquès, na Sància Marquès. Pere Julià era fill de **Francisc Julià**, pagès de Vilassar, del qual en tenim l'òbit i memòria de testament¹⁷ del 1348, en què es menciona com a marmessor al seu fill Bernat Julià, àlies Masdemunt, germà de Pere.

Els fills de Bernat Cisa i Sància Julià:

- 1 **Bernat**, que segueix
- 2 Joan Cisa
- 3 Jaume Cisa

---

13. APSGV-Manual 3, foli 12r

14. APSGV-Manual 3, foli 20

15. APSGV-Manual 2, foli 42

16. APSGV-Manual 3, foli 14

17. APSGV-Manual 1, foli 68

II. Bernat Cisa Julià, pagès de Premià, casat amb **Constança Pons**, de Mataró. Per alguna raó, segurament de necessitat econòmica, va constituir un censal mort a favor de Pere Pi, àlies Rosselló de Vilassar i hi va posar en garantia el Mas Cisa. A l'arxiu parroquial de Sant Genís de Vilassar hi trobem un document¹⁸ datat el 2 d'agost de 1399, on s'hi recull un requeriment de justícia davant el senyor del castell de Vilassar instat per Bernat Batlle, d'Argentona, Constança muller que fou de Bernat Cisa, difunt, filla d'en Pons de Mataró i Joan Cisa, cunyat seu, que actuen com a tutors i curadors del pubill Bernat Cisa, fill de Bernat i Constança, hereu del Mas Cisa. En aquest requeriment es demana la redempció del censal mort a favor de Pere Pi, de Vilassar i l'alliberament de la garantia del Mas Cisa. Es tanca amb una àpoca del 3 de febrer de l'any 1400 per la qual Pere Pi, reconeix haver rebut el deute total del censal, per un import de 45 lliures. El seu fill:

III. Bernat Cisa Pons. Aquest fou el pubill de qui abans hem parlat. Esdevingué batlle de Premià i fou en exercici d'aquest càrrec que signà la convocatòria del sindicat remença de Premià. Això va succeir el 7 de desembre de 1448. El text¹⁹ diu així: "*En presència de Ferrer Peiró, notari substitut de Jaume Coma, notari, dels testimonis Bartomeu Botey i Pere Matheu, són convocats amb repic de campanes i so de via fora, els homes de la parròquia de Sant Pere de Premià, diòcesi de Barcelona, per manament de Bernat Cisa, batlle de l'esmentada parròquia i llicència de Gabriel Lleó, porter reial, també present*" Es va casar amb **Clara Carbonell i Macià** filla de **Bernat Carbonell**, (hereu del Mas Carbonell de Cabrils, fill de **Guillem i Alamanda**) i **Bonanada Macià**, de Premià, filla de **Ramon Macià** i de **Guillema**. Bernat Cisa fou un dels marmessors en el testament²⁰ del seu sogre de 10-11-1425. De ben segur que deuria ser un home notable, un autèntic patriarca. Va viure molts anys i, en fer testament²¹ a Premià el 8 d'agost de 1482 ja hauria passat de la vuitantena llarga. Deixà 10 lliures al seu nét Bernat, a Salvadora, muller del nét Bernat i a la seva filla Eulàlia Nadal de Badalona i cinc lliures als néts, fills d'Eulàlia. Féu hereu el seu besnét Pere, fill del seu nét Bernat. Clara havia fet testament²² sis anys abans, el 31 de desembre de 1476. Deixà 20 lliures a la filla Eulàlia i 6 lliures al nét Pere Sebastià Nadal, fill d'Eulàlia. Deixa 40 sous a la seva neboda Francina, filla de Bartomeu Carbonell de Vilassar i 40 sous a Pereta, néta, filla d'Eulàlia. Féu hereu al seu nét Bernat Cisa, fill de Bonanat (el seu gendre). Les seves filles:

- 1 **Rafaela**, la pubilla que segueix
- 2 Eulàlia Cisa Carbonell, casada amb Joan Nadal de Badalona. Els seus fills:
  1. Pereta Nadal Cisa
  2. Pere Sebastià Nadal Cisa

IV. Rafaela Cisa Carbonell, pubilla del Mas Cisa. Aquesta és la primera pubilla que trobem a la nissaga. De fet, no exercí de pubilla ja que el seu pare la sobrevisqué i acabà transmetent l'heretat a un nét d'ella. Es va casar vers 1445 amb **Bonanat Gili**, (àlies Cisa) de Tiana. No hem trobat documentació directa d'aquesta parella. Els hem pogut localitzar gràcies a referències indirectes de documents²³ del fill Bernat Miquel i d'altres parents. Aquesta manca de documentació i el major protagonisme del fill i el nét, així com l'absència d'ells en els testaments dels pares, indica que deuriem haver mort joves.

---

18. APSGV- Diversorum, 133

19. Homs i Brugarolas, M^aMercè- El sindicat remença de 1448, registre 376

20. APSGV-Manual 3, foli 154

21. APSPP-Manual 3, foli 2

22. APSPP-Manual 3, foli 61

23. Vegeu la Tesi Doctoral de Montserrat Richou: "El Baix Maresme a la Baixa Edat Mitjana"

Els Cisa de Premià

El seu fill:

V. Bernat Miquel Cisa Gili, nascut vers 1446. Va fer capítols matrimonials el 24-7-1467 amb **Eulàlia Botey**, filla de Bartomeu Botey i Eulàlia. Aquí tornem a veure un nou enllaç entre les famílies de la pagesia emergent de Premià²⁴. Més tard, vers 1480, es tornaria a casar amb Salvadora, viuda de Bartomeu Solà de Badalona, filla d'Antoni Trobat, àlies Coll d'Alella²⁵. No fou hereu del Mas, sinó que la successió passà directament del seu avi al seu fill gran. Féu testament²⁶ a la parròquia de Sant Pere de Premià el 20 de juny de 1501 en el qual reconeix a la seva muller la dot rebuda de 30 lliures i n'hi afegeix 6 més dels seus béns. Llega al seu fill Salvador una casa al veïnat de Llefà de Badalona per la que hagué de donar 10 sous al seu germà Jaume, que heretarà altres 40 lliures de son pare. Deixà dot a la filla Anna i feu hereu universal al fill gran Pere.

Els seus fills:

- 1 **Pere**, que segueix i serà el genearca dels Cisa de Munt.
- 2 **Jaume**, que segueix i serà el genearca dels Cisa de Vall
- 3 Salvador Cisa Botey que s'establí a Badalona.
- 4 Anna Cisa Botey

Aquí m'heu de deixar fer un incís necessari perquè hi ha una de les claus d'aquesta recerca. Segons recerques anteriors²⁷, la separació entre les nissagues dels Cisa de Munt i els Cisa de Vall es produiria a principis del S.XVII, a partir del testament d'Elionor Font, àlies Cisa, que hauria dividit la seva heretat entre els seus fills Bartomeu (Cisademunt) i la seva néta Maria, filla del fill Bernat (Cisadevall). Aquesta feliç teoria que ho explicava tot tenia tres ombres que no m'acabaven de lligar i que sempre m'havien deixat amb un dubte molt empipador.

El primer era el fet que d'entre els fills d'Elionor el noi gran era en Bernat i, en canvi, no hi he trobat cap Bartomeu. Tot i així, com que el llibre 1 de baptismes de Sant Pere de Premià té moltes pàgines cremades per la tinta, no puc descartar que aquest fill Bartomeu existís. Amb tot, no podria ser el gran perquè els fulls anteriors al baptisme de Bernat estan bé i no hi consta. Essent així, com podria ser que el petit heretés el mas principal? En realitat, l'heretat del mas Cisa hauria correspost a Maria, la filla gran de l'hereu Bernat. En canvi, Maria (sempre segons l'anterior teoria), heretava l'altre mas secundari. Alguna cosa no quadrava.

La segona era que jo havia trobat referències anteriors a l'arxiu de Premià sobre uns enigmàtics Cisa de Santa Anastàsia i uns Cisa de la Verge Maria que no sabia identificar, però que ja em donaven notícia de dues nissagues Cisa diferents força anteriors a aquesta hipotètica separació de llinatges.

---

24. Aquest és un model que es repeteix una i altra vegada en les poblacions del Baix Maresme entre els segles XIV i XVII, tal com molt bé ens explica l'historiador Benet Oliva Ricós en diverses de les seves obres. Un altre fenomen relacionat amb això que he pogut constatar en totes les meves recerques fetes al Baix Maresme és l'altíssim índex d'endogàmia que es dona en els enllaços matrimonials. Tant és així que, si agafo com a base d'exemple la meua àvia materna, filla de Vilassar i amb tots els seus ascendents fins a la cinquena generació del Baix Maresme, hi trobo a la desena generació un grau d'implexíó de gairebé el 30%!

25. En aquest cas es tracta d'un matrimoni doble entre els dos viudus i els fills respectius. També una operació molt típica de l'època, encaminada a la protecció i engrandiment dels patrimonis.

26. APSPP-Manual 3, foli 13

27. "La Cisa, mil anys d'història"- Editat el 1999 per la Comissió Pro mil·lenari de la Cisa. Obra compartida per E.Torres, R.Coll, P.Benito, V.Martínez, B.Oliva, J.Gómez i J.Balada. Col·lecció Costa de Llevant: Sèrie Major, número 1- ISBN: 84-95351-00-5.

La tercera va ser la descoberta, de la mà de l'últim masover del mas Cisa, en Valerià Pujol, d'un munt de referències en el mas de l'escut de Cabrils i la certesa que ell tenia, derivada d'aquest fet, que en Joan Tolrà que es va casar amb la viuda Cisa, pare dels dos hereus Cisa-Tolrà, no era de Tiana sinó dels Tolrà de Cabrils.

La realitat havia de ser molt més rocambolosa del que em pensava i un seguit de dianes, fruit de molta recerca i molta paciència, em van donar la clau del misteri que, com aquell qui troba la peça que faltava d'un trencaclosques, ho encaixava tot. Però... anem a pams i deixeu-me començar per l'origen de les dues nissagues.

En aquest cas, la clau va ser identificar els llocs anomenats de Santa Anastàsia i el de la Verge Maria. Una vegada més, la toponímia lligada als cognoms. He dit abans que l'actual capella del Roser s'anomenava de Santa Anna. Allò que no sabia era que l'antic nom d'aquesta capella havia estat el de Santa Anastàsia. Fet que vaig poder verificar amb les meves converses amb mossèn Colomer, rector de Sant Pere de Premià. Indentificada la capella, ja no hi havia cap dubte de que el mas adjunt era el que duia el mateix nom. Per tant en Cisa de Santa Anastàsia era en realitat, en Cisa de Vall, atès que sabem que el mas Cisadevall era el mas adjunt a la capella de Santa Anna. A partir d'aquí, tot va ser trobar el document d'establiment d'un mas al lloc dit la Donada de Santa Anastàsia que obtenia un fadristern Cisa, com ara veurem. Pel què fa als Cisa de la Verge Maria, estava més clar que l'aigua: Verge Maria és sinònim de la Mare de Déu i l'única capella de Premià dedicada a la Mare de Déu és, precisament, la Mare de Déu de la Cisa. És a dir la capella adjunta al primigeni mas Cisa, els dels hereus, el dels Cisa de Munt. Els Cisa de la Verge Maria són, doncs, els Cisa de Munt i els Cisa de Santa Anastàsia els Cisa de Vall.

Tercera època del CISA Segles XV i XVI.

Els Cisa de la Verge Maria (Cisa de Munt)

VI. Pere Cisa Botey, nascut vers 1471 i casat vers 1490 amb **Joana Solà Coll**, de Badalona, filla de **Bartomeu Solà** de Badalona i **Salvadora Coll Trobat**, d'Alèlla. Tal com he dit, aquesta branca dels Cisa, en el seu començament era coneguda com els **Cisa de la Verge Maria** (en referència a l'ermita de la Mare de Déu de la Cisa) o també, més endavant, com a **Cisa de Munt** o **Cisademunt**.

Pere Cisa va fer testament²⁸ a la parròquia de Sant Pere de Premià el 15 de desembre de 1556. Feren de marmessors d'aquest testament els seus fills, l'honorable Pere Cisa, en Bernat Cisa, àlies Parera, de Vilassar i Joan Cisa, àlies Vehil de la Serra, també de Vilassar. En el testament reconeix que se li han de pagar cinquanta lliures a Bartomeu Partellà, les quals té dipositades a la taula de canvi de Barcelona. Fa diverses deixes pietoses i recorda els seus compromisos amb les obres de l'església de Sant Pere de Premià i l'Ermita de Santa Maria de la Cisa. Fa hereu universal el seu fill Pere.

---

28. APSPP-Manual 4, foli 58

Els Cisa de Premià

Aquest home deuria ser un altre personatge notable, com el seu besavi, atesos els detalls del seu testament i la forma en que va casar els fills, tots molt ben “col·locats” i ben situats²⁹. Els néts, també els veiem molt ben relacionats amb l’elit pagesa tant de Premià, com de Vilassar, com de Cabrera, repetint una vegada més el model abans descrit. Tenint en compte això i atesa l’avançada edat en què va morir, al voltant dels 85 anys, deuria actuar com un autèntic patriarca.

Vegem-ho:

- VI.1. Antònia Cisa Solà, casada amb Pere Macià i Torres, de Premià, fill de Bartomeu Torres i Macià. Va testar³⁰ a Premià el 20 d’abril de 1530. Feu marmessors del seu testament al seu marit i al seu pare. Feu hereus el fill Jaume, seguit del fill segon Salvador, que esdevindrà l’hereu de Can Torres i Macià i, en darrer terme, el pare. Una vegada vidu, el seu marit es casaria dues vegades més. Primer amb Anna, de la que tingué quatre fills, Francesc, Pau, Anna i Antiga. La tercera muller fou Constança, de la que no se li coneixen fills. Els seus fills:
  - VI.1.1. Jaume Macià-Torres Cisa, primer hereu, probablement mort sense fills
  - VI.1.2. Salvador Macià-Torres Cisa, casat primer amb Agnès Anglada Riera d’Alella i després amb la germana de la primera muller, Magina Anglada Riera.

VI.2. **Pere**, l’hereu que segueix.

- VI.3. Antiga Cisa Solà, casada vers 1530 amb Francesc Sala i Tió, hereu de Can Tió, fill d’en Sala de Teià, àlies Tió i la pubilla Joana Tió i Ferrer. Els seus fills:
  - VI.3.1. Montserrat Tió Cisa, pagès i batlle de Premià, casat amb Paula.
  - VI.3.2. Jaume Tió Cisa, àlies Triador, casat el 22 de setembre de 1585 amb la pubilla Paula Triador Riera.

- VI.4. Bernat Cisa Solà, àlies Parera, casat vers 1540 amb la pubilla del Mas Parera de Vilassar, na Margarida Parera, filla d’Antoni Parera Cabús i Margarida Els seus fills:
  - VI.4.1. Salvador *Joan*, nascut el 28 de maig de 1541.
  - VI.4.2. Magdalena Parera Cisa, nascuda el 25 de maig de 1544 i casada vers 1567 amb Salvador Franquesa Figueres, hereu de Can Franquesa de Premià i en segones noccs el 19 de maig de 1596 amb Antoni Guasch.
  - VI.4.3. Jaume Parera Cisa, nascut a Vilassar el 20 de novembre de 1546 i casat el 21 de gener de 1567 amb Anna Puig, de Cabrera, filla de Bartomeu Puig Fontanills, del veïnat d’Agell i Elisabet. Són els hereus Parera.
  - VI.4.4. Bartomeu Parera Cisa, va fer capítols matrimonials a Vilassar el 20 de febrer de 1584 amb Joana Pons dels Arbres, filla de Bartomeu Pons dels Arbres i Esperança.
  - VI.4.5. Montserrat Parera Cisa, nascut el 28 de febrer de 1549
  - VI.4.6. Francesc Parera Cisa, nascut el 27 d’abril de 1550
  - VI.4.7. Paula Parera Cisa, nascuda el 25 de maig de 1553

---

29. Veurem les seves filles casades amb hereus i dos dels seus fills casats amb dues pubilles de Vilassar, la de Can Parera i la de Can Vehils de la Serra. Ambdós fills, prenen el cognom de llurs mullers i és precisament aquest cognom el que transmeten a llurs descendències.

30. APSPP-Manual 5, foli 128

VI.5. Joan Cisa Solà, àlies Vehil de la Serra, casat vers 1551 amb la pubilla de Can Vehil de la Serra de Vilassar, n'Eulàlia Vehil de la Serra Tolrà, filla de Pere Vehil de la Serra i Joana Tolrà Oliver. Morí l'any 1577. Els seus fills:

VI.5.1. Jaume Vehil de la Serra Cisa, nascut el 15 d'octubre de 1551 i mort el 1613. Es va casar en primeres núpcies el 28 de maig de 1575 amb Francina Colomer de Munt Agell, Viuda de Bartomeu Pi i filla de Francí Agell, àlies Colomer i Antiga Colomer de Munt Delmer; en segones el 4 de desembre de 1580 amb Sebastiana Puig, de Cabrera, filla de Bartomeu Puig Fontanills i Elisabet del veïnat d'Agell i en terceres, feu capítols matrimonials el 9 de gener de 1583 amb Montserrat Lledó Garau., de Vilassar, filla de Salvador Joan Lledó Prat, del veïnat de Mar i Elionor Garau Noguera.

VI.5.2. Antoni Vehil de la Serra Cisa, nascut el 10 d'agost de 1564, casat en primeres noces amb Maria i en segones amb Joana Riba. Morí l'any 1620.

VI.5.3. Bernat Vehil de la Serra Cisa

VI.5.4. Francesca Vehil de la Serra Cisa, nascuda el 4 de desembre de 1568.

VI.5.5. Genís Vehil de la Serra Cisa, nascut el 30 de setembre de 1572.

VI.6. Eulàlia Cisa Solà, casada amb Antic Orriols, del veïnat d'Agell de Cabrera, fill d'Antoni Orriols i Angelina. Eulàlia va fer testament a Cabrera, el 20 de maig de 1556. Els seus fills:

VI.6.1. Angelina Orriols Cisa, casada amb Salvi Llorell, de Cabrera

VI.6.2. Antiga Marianna, nascuda el 14 de gener de 1532.

VI.6.3. Francesca Clara, nascuda el 12 de julio de 1538.

VI.6.4. Anna.

VI.6.5. Joan

VII. Pere Cisa Solà, nascut vers 1505 i casat vers 1530 amb **Caterina Rossell i Nadal** (morta el 7 de juliol de 1598), filla de **Jaume Nadal**, àlies **Rossell** i la pubilla de Can Rossell, n'**Eulàlia Rossell i Franquesa**. Aquest Pere Cisa fou probablement batlle de Premià, atès el tractament d'honorable que rep en el testament del seu pare. Una avi seu ja n'havia estat, així com un nebot, en Montserrat Tió, fill de sa germana Antiga, també ho seria més tard. Va fer testament ³¹ a la parròquia de Sant Pere de Premià, el 2 d'octubre de 1570. Deixà 100 lliures a cadascun dels fill i li tornà la dot de seixanta lliures a la seva muller. Féu hereu el fill gran, Narcís.

Els seus fills:

VII.1. **Narcís**, l'hereu que segueix.

VII.2. Pere Cisa Rossell, va fer capítols matrimonials ³² el 23 d'abril de 1582 amb Caterina Pualgues, Viuda d'Alonso Roma i filla de Joan Pualgues, mestre de cases de Guimerà i de Caterina. Hi consta que el matrimoni s'acordà "*per còpula carnal ja fa temps consumada*".

VII.3. Antoni Cisa Rossell, que morí el 28 de febrer de 1631.

VII.4. Vicenç Bonanat Cisa Rossell

VII.5. Joan Cisa Rossell

VII.6. Margarida Cisa Rossell, casada el 1584 amb Pau Comes, de Dosrius.

31. APSPP-Manual 10, foli 122

32. AHPB-Not.Francesc Pedralbes

Els Cisa de Premià

VIII. Narcís Cisa Rossell, nascut vers 1530 i mort el 4 de juliol de 1593. Es va casar el 14 de desembre de 1555 amb **Francesca Casals Sala**, nascuda el 8 de juny de 1540 a Cabriels, filla de **Bernat Casals Marí**, de Cabriels i **Eufrancina Sala Figuerola** d'Arenys i morta a Premià el 13 de setembre de 1628, als 88 anys. Narcís va fer testament³³ a la parròquia de Sant Pere de Premià el 3 de juliol de 1593. Deixà dot per als fills i filles solters i deixes als fills i filles casats. Féu hereu el fill Miquel, que morí sense descendència.

Els seus fills foren:

- VIII.1. Miquel, primer hereu, que morí sense fills i feu testament³⁴ a la parròquia de Sant Pere de Premià l'11 de juliol de 1620. Deixà 100 lliures de dot a sa germana Margarida i feu hereu el seu germà Joan.
- VIII.2. **Elisabet**, que segueix.
- VIII.3. Anna, casada amb NN Arquer.
- VIII.4. Joan, segon hereu, que suposo que va morir sense fills ja que, tot i que no n'he trobat el testament, el mas Cisa passà a mans de la seva germana Elisabet, casada amb Salvador Pons, que fou qui transmeté l'heretat.
- VIII.5. Elionor, casada el 29 de juny de 1593 amb Antoni Artés de Sant Andreu del Palomar.
- VIII.6. Pau *Pere*, nascut el 16 de novembre de 1576³⁵. Foren padrins Bernat Parera de Vilassar i Paula Tió.No en tinc més dades, suposo que deuria morir albat.
- VIII.7. Bernat, mort el 23 de març de 1595, essent solter.
- VIII.8. Eulàlia, nascuda el 24 de febrer de 1579³⁶. Foren padrins Francesc Blanch i Eulàlia Vehils. Casada el 20 de novembre de 1607³⁷ amb Miquel Sants, de Llavaneres.
- VIII.9. Margarida, nascuda el 27 de setembre de 1581³⁸. Foren padrins Bartomeu Partellà de Premià i Margarida Figueres de Premià. Es va casar el 5 de gener de 1625³⁹ amb Antoni Maians de Sant Julià del Fou, fill de Pere i Beneta.

IX. Elisabet Cisa Casals, hereva (que no pubilla) del Mas Cisa, nascuda el 27 de gener de 1574⁴⁰. Foren padrins Montserrat Tió i madona Casals de Vilassar Va morir de 1657. Es va casar amb **Salvador Pons dels Arbres**, teixidor de lli, nascut l'11 de novembre de 1563 a Vilassar, fill de **Bartomeu Pons dels Arbres**, també teixidor de lli i **Esperança**. Salvador era vidu de la seva primera muller, Margarida Nadalcreus Vilaró. Va heretar el mas Cisa (de munt) per la premort sense descendents dels seus germans mascles. Els seus descendents:

- IX.1. **Antiga**, que segueix
- IX.2. Anna, nascuda l'11 de gener de 1610 i casada el 30 de juny de 1630 amb Bartomeu Rementol i Graner, nascut el 1596 a Teià, fill de Jaume Rementol Martí i Elionor Grané (Veure l'arbre dels Rementol de Teià)

---

33. APSPP-Manual 7, foli 109

34. APSPP-Manual 7, foli 107

35. (APSPP-B1, foli 12)

36. (APSPP-Manual 7, foli 19)

37. (APSPP-M1b, foli 13)

38. (APSPP-B1, foli 20)

39. (APSPP-M1b, foli 20)

40. (APSPP-B1, foli 7)

IX.2.1. Marquesa Rementol Pons, morta el 28 de maig de 1709. Es va casar en primeres noces el 19 de març de 1649 amb Joan Pau Arbúcies Puig, de Premià i en segones l'1 de març de 1655 amb el francès de Benga (Comenge) Jaume Maymó.

IX.2.2. Joan Rementol Pons, casat el 8 de febrer de 1668 amb Madrona Estibalt Torras, de Premià.

X. Antiga Pons Cisa, nascuda el 12 de maig de 1607 a Vilassar i morta abans de 1657. Es va casar en primeres noces l'abril de 1630 amb Macià Prats, de Teià i en segones, l'1 de novembre de 1636 amb **Bartomeu Tolrà Nadal**, de Cabrils.

Aquí trobem el desllorigador de tot el misteri. Per la mort sense descendència dels seus germans mascles, Elisabet Cisa Casals esdevé l'hereva del Mas Cisa i el 23 de setembre de 1636 en fa donació⁴¹ (**aquest és el document clau**) a favor d'aquest Bartomeu Tolrà i Nadal, de Cabrils, vidu en primeres noces de Jerònima Abril del carrer i Comalada, per raó del dot del seu matrimoni amb la seva filla Antiga Pons i Cisa, viuda Prats, que esdevindrà mestressa del mas Cisa de Munt. A partir d'aquest moment, el seu gendre, que fins aleshores era conegut com a Bartomeu Tolrà i Abril, passarà a ser conegut indistintament com a Bartomeu Tolrà, Bartomeu Cisa i Tolrà o Bartomeu Tolrà Cisa i Abril. Els seus descendents comuns, però, seran coneguts successivament com a Cisa-Tolrà, Cisademunt i, finalment, Cisa altra vegada.

Qui era aquest home? Doncs simplement, un fadristern empedror i espavilat del mas Tolrà de Cabrils, cinquè fill del matrimoni de Joan Tolrà i Rovira de Vall i Francesca Nadal de Llanereres. Es va casar primer amb la filla gran (no pubilla) d'una línia secundària dels Abril de Cabrils anomenats els Abril del Carrer. No va tenir manies en incorporar el cognom de la seva primera muller al seu propi i passar a anomenar-se en tots els documents Bartomeu Tolrà i Abril. Per què? Suposo que per fer valer els seus drets de pubillatge en l'hipotètic cas de mort sense descendència dels hereus Abril del Carrer, germans mascles de la seva muller. La jugada no li va sortir bé i, en enviudar, es tornà a casar de seguida amb la viuda Prats, que no tenia fills, i tractà en els capitols matrimonials, la donació del mas Cisa per part de la seva sogra, que l'havia heretat per la premort dels seus germans. Tota una jugada! Es va instal·lar al mas Cisa i el va omplir de referències de Cabrils, tot i que a partir d'aleshores passà a ser conegut com en Bartomeu Cisa i Tolrà, al menys a Premià. Va sobreviure a la seva segona muller i es tornaria a casar amb una filla, la Teresa, de can Gemmir de Dosrius. En morir el seu sogre, es va quedar amb la part de l'herència i el dot i això seria causa, al cap d'uns anys, d'un plet i concòrdia⁴² entre dos dels seus fills. El gran i hereu, en Miquel Cisa Tolrà (o Miquel Cisa de Munt), fill d'Antiga i en Josep Cisa i Gemmir (que per cert, feia de pagès, de pescador i... de músic!), el fill gran de la Teresa Gemmir, que li reclamà al seu germà l'extorn del dot de sa mare. Morta la seva tercera muller, encara es tornaria a casar, ja vell, amb una joveneta de Santa Coloma de Farners, na Magdalena Sureda, que li deuria endolcir els últims anys. Tot un personatge, vaja!

Els fills d'Antiga foren:

Del primer matrimoni.

X.1. Narcisa Prats Pons, nascuda a Premià el 4 de desembre de 1630

41. (APSP-Manual 7, foli 19)

42. (APSP-Manual 8, foli 24)

Els Cisa de Premià

I del segon matrimoni:

XI. Miquel Cisa Tolrà, que esdevindrà l'hereu del Mas Cisa de Munt. Fixem-nos que aquest personatge, segons les convencions actuals, s'hauria hagut de dir Miquel Tolrà i Pons, atès que era fill de Bartomeu Tolrà i Antiga Pons. En canvi, com que era fill de Bartomeu Tolrà, àlies Abril, àlies Cisa i d'Antiga Pons, àlies Prats, àlies Cisa, hereus i propietaris del Mas Cisa, prengué com a cognom el del mas, és a dir, Cisa. Però, per distingir-lo dels altres Cisa de premià, calia posar-li un afegitó que resultà ser primerament (en vida del seu pare) Cisa-Tolrà i posteriorment, quan ja era l'amo, Cisa de Munt. Els seus descendents conserven el Cisa de Munt (o Cisademunt) durant algunes generacions fins que, finalment, tornen a simplificar el cognom a Cisa.

A això em referia quan parlava de la força del patrimoni a l'hora de preservar un cognom.

I a tot això, què se n'ha fet dels Cisa de Vall o de Santa Anastàsia? Aquí la cosa encara és més complexa. Vegem-ho.

Els Cisa de Santa Anastàsia o Cisadevall-Primera època

Comença aquesta nissaga amb **Jaume Cisa**, fill segon de Bernat Miquel Cisa Gili i Eulàlia Botey. Els retrobarem a la generació **V**.

En Jaume es va casar vers 1518 amb **Margarida Boter Rossell**, de can Boter de Premià, filla de Pere i Caterina. El 12 de setembre de 1518 obtingué del comú de Premià l'establiment i alou de la casa i donada de Santa Anastàsia, segons un document⁴³ que es conserva a l'arxiu parroquial de Premià. En nom del comú, atorguen aquest document els jurats de Premià: Miquel Parera, àlies Franquesa i Jaume Colomer; els consellers: Bartomeu Partellà, menor de dies, Jaume Rossell, Salvador Soler i Jaume Dorca; els comptadors Jaume Botey i Joan Rosselló. Més tard ampliaria les seves terres amb la compra d'una altra peça de terra a la partida de Santa Anastàsia, feta l'1 d'abril de 1533 a Joan Ferrer, de Vilassar.

Jaume Cisa i Margarida Boter van morir sense descendència. En capitulacions matrimonials⁴⁴ de 23 d'octubre de 1547, Jaume Cisa va fer donació de totes les seves possessions a favor del nuvi, el seu nebot Bartomeu Pi, en casar-se amb la neboda de la seva muller Margarida, Bartomeua Boter, la qual fou heretada per la seva tia, en els mateixos capítols matrimonials. En les capitulacions hi queda clar que el novell matrimoni ha de conviure a la casa amb els atorgants i els tindrà "així com a pares" i ells els reben "així com a fills". Tenim, doncs, una transmissió patrimonial que no és entre pares i fills, sinó entre oncles i nebots afillats. És per això que el cognom que es transmet és el de la propietat, és a dir: Cisa de Santa Anastàsia.

La genealogia seria aquesta:

I. Jaume Cisa, fill de **Bernat Cisa i Salvador**. Anomenat en Cisa de Santa Anastàsia. Es va casar amb Margarida Boter, de Premià. El 13 de març de 1518 pagaren les esposalles de la catedral i així consten re-

---

43. APSPP-Manual 5, foli 62

44. APSPP, Manual 10, foli 8

gistrats en els llibres. Moriren sense fills i s'afillaren, en capitulacions matrimonials datades el 23 d'octubre de 1547 el matrimoni format pels respectius nebots, en Bartomeu Pi i Bartomeua Boter.

II. Bartomeu Pi, àlies Cisa de Santa Anastàsia, fill de Salvador Pi de Premià i d'Eulàlia. Fa capítols Matrimonials a Premià el 23-10-1547 amb **Bartomeua Boter**, filla de Francesc Boter i Eulàlia. Es va casar en segones noces el 1568 amb Francina Colomer de Munt i Agell, de Vilassar.

Els seus fills:

II.1. **Joan**, que segueix.

II.2. Antiga Pi i Boter, casada el 16 de juny de 1594 amb Pau Font, de Premià, fill d'Esteve Font de la Creu Franquesa i Constansina. Pau havia nascut el 24 de març de 1572 i va morir el 9 de desembre de 1613.

III. Joan Cisa Pi, es va casar a Premià el 17 de juliol de 1586 amb **Elionor Font**, filla d'**Esteve Font de la Creu i Contansina**. Es tracta de un germà i una germana (Els Cisa i Pi) casats amb una germana i un germà (Els Font de la Creu). Joan Cisa va morir assassinat el 28 d'abril de 1588. En el llibre d'òbits 2, de Sant Pere de Premià, foli 70 hi diu aquest literal: *"A 28 d'abril de 1588 morí Joan Cisa lo qual tiraren ab pedrenyal. Rebé tots los sacraments i fou soterrat en lo cementiri de la present ecclèsia fent testament en poder de Mn.Anboni Rogs, vicari al 27 del mes i any sobredit."* Malauradament no s'ha trobat el testament de Joan.

Joan Cisa i Elionor havien tingut una filla, Esperança, que va morir albada el 12 d'abril de 1601.

La seva vídua es tornaria a casar el 14 de gener de 1590 amb **Joan Tolrà**, pagès de Tiana, fill de **Bartomeu Tolrà Serra i Elionor**, pagesos de Tiana.

Aquí hi surt una altra nota curiosa sobre la força patrimonial dels cognoms. Els fills de Joan **Tolrà** i Elionor **Font**, mantindran el cognom **Cisa**, del primer marit de la seva mare, que l'uniran al Tolrà del pare. Així passaran a dir-se **Cisa-Tolrà**. Aquí val la pena fer un aclariment, atès que aquesta és la qüestió que ha portat a confusió durant molt de temps a diversos historiadors i genealogistes i que tracto d'aclarir amb aquest estudi.

Efectivament, tal com hem vist, coincideix en la mateixa època una altra situació pràcticament idèntica que donarà un cognom compost igual, però que correspon a una família ben diferent que ja hem vist abans, els Cisademunt. Com deia, l'hereva Cisa de Munt, Antiga Pons i Cisa es casà el 1636 amb Bartomeu Tolrà Nadal, àlies Abril, de Cabrils, que passà a ser conegut com a Bartomeu Cisa Tolrà i Abril. El seu fill i hereu del Mas Cisa de Munt serà en Miquel Cisa Tolrà primer i, després Miquel Cisa de Munt.

Al mateix temps, el fill gran i hereu dels Cisadevall, (fill de Joan Tolrà de Tiana i Elionor Font, àlies Cisa), serà en Bernat Cisa-Tolrà. La coincidència dels cognoms combinats CISA i TOLRÀ en les dues nissagues CISA, va portar a afirmar que la separació dels Cisademunt i els Cisadevall corresponia als supostes germans Bartomeu i Bernat TOLRÀ i CISA o CISA-TOLRÀ, quan en realitat no són germans i ni tant sols parents de sang. En canvi, sí que són parents per afinitat, atès que es van casar amb dues germanastres Pons, filles de Salvador Pons dels Arbres. En Bernat amb la gran, Maria Anna Pons i Nadalcreus, filla de Salvador i la seva primera muller Margarida Nadalcreus Vilaró. En Bartomeu amb Antiga Pons i Cisa, filla del mateix Salvador i la seva segona muller Elisabet Cisa Casals.

Els Cisa de Premià

Cap dels dos suposats germans era un Cisa, ni cap dels dos havien estat casats amb cap pubilla Cisa. Tots dos arriben a l'heretat per raons estranyes i porten originàriament el cognom patern Tolrà, un de Tiana i l'altre de Cabrils, sense parentiu conegut. Es casen amb dues germanastres i acaben essent tots dos en Cisa-Tolrà de Munt i en Cisa Tolrà de Vall.

Hem de reconèixer que l'error estava servit en safata. En canvi, la separació de les dues branques s'havia produït, com hem vist, tres generacions abans.

Però la cosa no s'acaba aquí.

Els fills de Joan Tolrà (de Tiana) i Elionor Font, que adopten i transmeten el cognom Cisa, foren:

- III.1. Marianna Cisa Tolrà, nascuda el 20 d'agost de 1590. Foren padrins Damià Figueres i Eufrancina Noguer. Va morir el 4 de desembre de 1614.
- III.2. Miquel *Pau* Cisa Tolrà, nascut el 17 de gener de 1592. Foren padrins Miquel Cisa i Paula Ferrer. Va morir albat el 28 de març de 1592.
- III.3. Paula *Eulàlia* Cisa Tolrà, nascuda el 22 d'abril de 1593. Foren padrins Bernat NN i Elionor Cisa.
- III.4. Pere Cisa Tolrà, nascut el 21 de maig de 1595. Foren padrins Bartomeu Ponsferrer i Antiga Tió. Segurament deuria morir albat, tot i que no n'he trobat la defunció, perquè se'n perd tota notícia posterior.
- III.5. **Bernat Cisa Tolrà**, que segueix.
- III.6. Margarida *Victòria* Cisa Tolrà, nascuda el 26 de febrer de 1599. Foren padrins Magí NN i Margarida Cisa, donzella. Va morir albat el 16 de març de 1600.
- III.7. Caterina *Margarida* Cisa Tolrà, nascuda el 2 de març de 1603. Foren padrins Jaume Mas i Caterina Vilar.

IV. Bernat Bartomeu Cisa Tolrà, nascut a Premià el 13 de març de 1597. Foren padrins Bernat Font i Paula Orriols. Es va casar el 24 d'abril de 1626 amb Maria Anna Pons i Nadalcreus, nascuda a Vilassar el 9 de setembre de 1604, filla de Salvador Pons dels Arbres, de Vilassar i Margarida Nadalcreus Vilaró, de Teià.

Bernat va morir el 1630, als 33 anys d'edat i mai va ser el propietari del Mas Cisa de Vall, que va passar per herència directament de la seva mare a la seva filla Maria.

Els seus fills:

- IV.1. Joan *Francesc Isidre*, nascut el 31 de desembre de 1626. Foren padrins Joan Francesc Vila i Eulàlia Puig. Va morir albat el 5 de gener de 1627.
- IV.2. Bartomeu *Joan Francesc*, nascut el 30 de maig de 1628. Foren padrins Bartomeu Moragues, sastre de Premià i Joana. Deuria morir jove, major de tretze anys però, ja que és mencionat en el testament del seu avi amb especificació d'aquesta edat. No obstant això, no hereta el Mas ni se li coneix cap matrimoni ni descendència.
- IV.3. **Maria**, la pubilla, que segueix.

V. Maria Francesca Cisa Pons, nascuda el 17 de març de 1630. Foren padrins Joan Tolrà i Cisa, avi patern i Francina Móra, viuda.

Tot i que esdevingué hereva del mas i del cognom Cisa de Vall, sense tenir cap vincle de sang amb els Cisa originals, fou una dona notable i sembla que exercí d'autèntica pubilla i senyora del Mas.

Si ho repassem, veurem com el genearca Jaume Cisa, transmet l'heretat a un nebot cognominat originàriament Pi. El fill d'aquest, és assassinat i no deixa fills. Serà una néta de la seva viuda i del segon marit d'aquella la que rebrà el patrimoni i el cognom que havien estat els del seu oncle-avi. No em digueu que no és realment espectacular la força amb què el cognom resta lligat al patrimoni!

Aquesta néta es va casar tres vegades i va establir tres línies de descendents que van omplir Premià de Cises. Maria va morir el 21 de desembre de 1677. El primer matrimoni fou el 4 de maig de 1650, amb Jaume Sala, pagès de Teià, fill de Jaume Sala, també pagès i de Paula. Jaume va morir el 15 de març de 1663 i Maria es va tornar a casar el 9 d'octubre de 1664 amb Joan Banquet Montanyà, de Barcelona fill de Joan Banquet, francès, i Elisabet Montanyà. Joan moria el 1667 i Maria es tornà a casar el 17 de març de 1668 amb Gabriel Roca, de Cardona, fill de Josep Roca i Magdalena.

Dels tres matrimonis en naixerien tres branques diferents de Cisa:

Del primer marit, la línia principal dels Cisadevall. El cognom del seu marit, Sala, desapareix completament de la nissaga.

Del segon, la línia cognominada Cisabanquet.

Del tercer marit, els Cisa i Roca.

Aquestes tres línies mantenen els respectius cognoms compostos (inclòs els Cisadevall) durant quatre o cinc generacions i finalment perdran el sufix i, com en el cas dels Cisademunt, esdevindran simplement Cisa.

Epíleg

Hem vist, mitjançant un exemple del Baix Maresme, com pot arribar a ser de sorprenent la força d'un cognom. De quina manera l'arrelament a la terra, a un lloc concret, a una llenca de terreny, a un mas i a un suar i llaurar el tros, poden esdevenir el troc damunt del qual se sustenta la identitat d'una gent. El sentir-se pertànyer a un grup, a una tribu, a un clan, a una família, és una part essencial i necessària en la construcció de la nostra identitat. El cognom és el lligam que identifica aquests nuclis essencials i ja hem vist fins a quin punt això pot estar lligat a la terra. Recuperar això, descobrir en nosaltres els fils secrets que ens uneixen a la terra a través d'aquests lligams, sentir com ens corre per les venes el formigueig de les generacions que han viscut perquè nosaltres visquéssim, és el regal secret que en ofereix la genealogia.

Cisa, un cognom que s'ha escampat per un munt de llars del baix Maresme i del Barcelonès Nord amb una força i una empenta que no deixa de tenir-me entre sorprès i admirat. Són els Cisa pagesos, els Cisa pescadors, els Cisa mariners, el Cisa herois i màrtirs del 1714, els Cisa paletes, els Cisa músics, els Cisa menestrals i els Cisa obrers. I també l'últim hereu Cisa, en Pere Cisa (de Munt) i Cisa (de Vall), que ajunta en ell les dues nissagues i dóna un personatge de primer ordre al segle XIX. De pagès terratinent, contrabandista i falsificador de moneda a conspirador polític suspecte d'assassinat, desterrat i posteriorment absolt.

Els Cisa de Premià

Esdevingut per matrimoni Marquès de Sucre i, per la seva influència, diputat electe a les Corts Espanyoles, defensant aferrissadament la Llei d'Abolició de l'Esclavatge. Era cosí segon de la meva rebesàvia Gertrudis Riera i Torras.

Jo ja no porto el cognom Cisa als meus documents però, en un racó de la meva sang hi guardo, també, un petit trosset de la seva herència i sé que la força del cognom m'acompanya i m'ajuda a ser qui sóc.